

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759
KARAR NO : 2018/886

DAVACI : AYDIN ÇEVRE VE DOĞA DERNEĞİ
VEKİLİ : AV. AKIN YAKAN
Hükümet Bulvarı 1 Sokak No:10-Aydın/AYDIN

DAVALI : ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
VEKİLİ : AV. ŞULE ERKAN
(Aynı Yerde) Altındağ/ANKARA

MÜDAHİL : GÜRMAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. (Davalı)
VEKİLLERİ : AV. ARSİN DEMİR
Adalet Mah. 2131/18 Sk. Demir&Demir Apt. No:16 K:2 D:2
K:3 D:3 Bayraklı/İZMİR
AV. FATİH ŞİRİNKAYA
Kurtuluş Mah. Sağlık Cad. No:5 K:4 D:4 Aydın
Merkez/AYDIN
AV. ESİN ÇETİNKAYA ŞENEL, AV. BURÇİN SEDA
ÜRGEN
Karaoğlan Mahallesi Ankara Caddesi No:222
Gölbaşı/Ankara/ANKARA
AV. KADİR COŞKUN KAYAALP
1732 Sk. Şebnem Apt. No:7 K:4 D:7 Karşıyaka/İZMİR

DAVANIN ÖZETİ : Aydın İli, Germencik İlçesi, Ömerbeyli Mahallesi, Izgar Mevkii, 115 ada, 5-6-7 parsel numaralı taşınmaz mevkiinde GÜRMAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. tarafından yapılması planlanan EFE-8 JEOTERMAL ENERJİ SANTRALİ (2*25=50 MWe) projesi ile ilgili olarak ÇED Yönetmeliğinin 14. maddesi gereği tesis edilerek Aydın Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce bildirilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının; hukuka aykırı olduğu, Çevresel Etki Değerlendirme Belgesi dosyasında yer alan acil müdahale planı uyarınca alt yapı çalışmalarının gerçekleştirilmediği, yapılması planlanan tesis alanının yakınında tarım arazileri ile incir bahçelerinin bulunduğu, bu haliyle projenin tarımsal dokuyu ve su kaynaklarını olumsuz etkileyebileceği, davaya konu kararın açıkça Anayasa'ya ve Uluslararası Sözleşmelere aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Usule ilişkin olarak davanın menfaat, süre aşımı nedeniyle reddi gerektiği, esasa ilişkin olarak ise; dava konusu ÇED olumlu kararının mevzuata uygun olduğu, projeye ilişkin olarak gerek Bakanlığa gerekse Aydın Valiliği'ne herhangi bir itirazda bulunulmadığı, bu kapsamda dava konusu projenin inşaat ve işletme dönemlerine ilişkin çevresel etkilerin kapsamlı olarak incelendiği ve bu hususlarda olumsuz etkilerin giderilmesi için alınacak önlemlerin çevre mevzuatı çerçevesinde öngörülen modelleme çalışmaları ile desteklendiği, nihai ÇED raporu ve eklerinin yeterli ve uygun

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

olduğu, yapılan tüm incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmenin yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye dayandırıldığı öngörölerek Yönetmeliğin 14.maddesi gereğince dava konusu ÇED olumlu kararının verildiği, keza anılan projeye ilişkin olarak verilen ÇED olumlu kararının projeye ilişkin nihai izin olmadığı, dava konusu projeyi gerçekleştirecek olan şirketin inşaat ve işletme aşamasında yükümlölüklerini yerine getirmek zorunda olduğu, çevre kirliliği yönünden davacı derneğin iddia ettiği hususların yerinde olmadığı, söz konusu santralin gerek inşaat gerekse işletme aşamasında bulunduğu ortama yönelik ekstra bir kirlilik yükünün olmayacağı, işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürölerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

SAVUNMANIN ÖZETİ

(MÜDAHİL) : Dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ileri sürölerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Aydın 2. İdare Mahkemesi'nce, önceden belirlenerek taraflara bildirilen 20.09.2018 günü davacı vekili Av. Akın Yakan'ın, davalı idare temsilcisi Ahmet Subaşı'nın ve müdahil şirket vekilleri Av. Kadir Coşkun Kayaalp ve Av. Arsin Demir'in geldiği görölerek duruşma açıldı. Taraflara usulüne uygun söz verilip açıklamaları dinlendikten sonra açık duruşmaya son verilerek işin gereği görölşüldü:

Dava; Aydın İli, Germencik İlçesi, Ömerbeyli Mahallesi, Izgar Mevkii, 115 ada, 5-6-7 parsel numaralı taşınmaz mevkiinde GÜRMAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. tarafından yapılması planlanan EFE-8 JEOTERMAL ENERJİ SANTRALİ (2*25=50 MWe) projesi ile ilgili olarak ÇED Yönetmeliğinin 14. maddesi gereği tesis edilerek Aydın Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce bildirilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası' nın 56. maddesinde; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir." hükmüne,

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Kirlenme yasağı" başlıklı 8. maddesinde: "Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenme, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler." hükmüne,

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

"Çevresel Etki Değerlendirilmesi" başlıklı 10. maddesinde: "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez." hükmüne yer verilmiştir.

25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği' nin "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; " Bu Yönetmeliğin amacı, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir" hükmüne, **"Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4. maddesinin 1. Fıkrasının h bendinde,** Bu Yönetmelikte geçen; "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Komisyon tarafından yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararını ifade edeceği belirtilmiş, **"Çevresel etki değerlendirilmesi olumlu veya çevresel etki değerlendirilmesi olumsuz kararı" başlıklı 14.maddesinde** Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu, halkın görüş ve önerilerini almak üzere, Bakanlık ve/veya Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile on (10) takvim günü görüşe açılır. Bakanlıkça proje ile ilgili karar alma sürecinde bu görüşler de değerlendirilir. Bakanlık halktan gelen görüşler doğrultusunda, rapor içeriğinde gerekli eksikliklerin tamamlanmasını, ek çalışmalar yapılmasını ya da Komisyonun yeniden toplanmasını isteyebilir. Nihai ÇED Raporu ve eklerinin proje sahibi taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter onaylı imza sirküleri beş (5) iş günü içerisinde Bakanlığa sunulur. Kamu kurum/kuruluşlarından imza sirküleri istenmez hükmüne yer verilmiş olup, 2.fıkrasında; Birinci fıkrada belirtilen belgeler, süresi içerisinde gerekçesi belirtilmeden sunulmaz ise, projenin ÇED süreci sonlandırılır, aynı Yönetmeliğin 3.fıkrasında Bakanlık, Komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararını on (10) iş günü içinde verir ve bu kararı Komisyon üyelerine bildirir. Proje için verilen "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararı Bakanlık ve Valilik tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile halka duyurulur, hükmü yer almaktadır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım arazilerinin amaç dışı" kullanımı başlıklı 13. maddesinde: "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,
- e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

f) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları,

g) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları,

İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir" hükmü,

3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun'un 20. maddesinde: "Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegatatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal sanayi işletmeleri yapımı ve işletilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının iznine bağlıdır. Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması hâlinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığının fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı araştırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu hâlde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülemez. İzinsiz kesenler veya sökenlere ağaç başına altmış Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu Kanunun yayımından önce zeytinlik alanlarına ilişkin kesinleşmiş imar planları geçerlidir. " hükmü,

03.04.1996 tarihli ve 22600 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Zeytinciliğin Islahı Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmeliğin (03.04.2012 günlü ve 28253 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Yönetmelikle değiştirilen) 4. maddesinde; "Zeytinlik Saha: Orman sınırları dışında bulunan ve Devletin hüküm ve tasarrufunda olan yabancı zeytinlik, antepfıstığı ve harnupluklar ve her nevi sakız çeşitleri veya şahıs arazisi olan tapuda bu şekilde kayıtlı sahalardan olup da 17/10/1983 tarihli ve 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında bulunmayan zeytin yetiştirmeye elverişli makilik ve fundalıklardan oluşan en az 25 dekarlık alan" olarak tanımlanmış, (03.04.2012 günlü ve 28253 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Yönetmelikle değiştirilen) **23. maddesinde ise;** Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az üç kilometre mesafede zeytin ağaçlarının bitkisel gelişimini ve çoğalmalarını engelleyecek kimyevi atık, toz ve duman çıkaran tesis

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal işletmelerin yapımı ve işletilmesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın iznine bağlıdır. Ancak; alternatif alan bulunmaması ve Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED)'na uygun olması, bitkilerin vegetatif ve generatif gelişimine zarar vermeyeceği Bakanlık araştırma enstitüleri veya üniversiteler tarafından belirlenmesi durumunda;

a) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları,
b) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar,
c) Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri,
ç) İlgili Bakanlıkça kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,

d) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar için, yukarıda belirtilen faaliyetlerde bulunmak isteyenler, ilgili Bakanlıkların onaylı belgeleri ile mahallin en büyük mülki amirine başvurur. Müracaat sahibi, çevrede oluşabilecek ÇED raporu ile belirlenmiş zararları önleyecek tedbirleri almak koşulu ve dikim normlarına uygun, eşdeğer büyüklükte il/ilçe müdürlüğünce uygun görülecek alanda zeytin bahçesi tesis eder.

Olumsuz cevap başvuru sahibine yazı ile tebliğ edilir. İzin alınmaksızın yapılan faaliyetlerin yürütülmesi yetkililerce men edilerek, umumi hükümlere göre kanuni takibat yapılır.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır. " hükmü yer almaktadır.

Söz konusu "Zeytinlik Saha" tanımının ve aynı Yönetmeliğin 23. maddesinin iptali istemiyle açılan davada; Danıştay Sekizinci Dairesinin 19.02.2015 günlü, E:2012/4992, K:2015/996 sayılı kararıyla, 23. maddenin ilk fıkrasının "Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az üç kilometre mesafede zeytin ağaçlarının bitkisel gelişimini ve çoğalmalarını engelleyecek kimyevi atık, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytinyağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal işletmelerin yapımı ve işletilmesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın iznine bağlıdır." **cümleleri bakımından davanın reddine; 4. maddede yer alan "Zeytinlik Saha" tanımının ve 23. maddenin diğer kısımlarının iptaline karar verildiği anlaşılmıştır.**

Dava dosyasının incelenmesinden; Aydın İli, Germencik İlçesi, Ömerbeyli Mahallesi, Izgar Mevkii, 115 ada, 5-6-7 parsel numaralı taşınmaz mevkiinde GÜRMAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. tarafından yapılması planlanan EFE-8 JEOTERMAL ENERJİ SANTRALİ (2*25=50 MWe) projesi ile ilgili olarak ÇED Yönetmeliğinin 14. maddesi gereği tesis edilerek Aydın Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce 15.06.2017 tarihinde ilan edilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü amacıyla mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmış olup, yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen 12.04.2018 havale tarihli bilirkişi raporunda özetle; dava konusu alana ilişkin olarak yürürlükte bulunan Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı çerçevesinde

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

alanın alt ölçekli imar planlarında jeotermal üretim alanı olarak planlanmasında sakınca bulunmadığı ancak alanın üst ölçekli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında “Tarım Arazisi” ve “Sulama Alanı” olarak belirlenmiş olması nedeni ile alanın toprak yapısı ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu hükümlerinin bağlayıcı olduğu, bu kapsamda tarımsal faaliyetler açısından yapılması planlanan projenin bulunduğu arazinin tarımsal niteliği yüksek ve 5403 sayılı yasa gereği korunması gereken topraklardan (Mutlak Tarım Arazisi) oluşması, dava konusu parselin devlet yatırımıyla toplulaştırma, sulama kanalı tesisi, tesviye vb tarla için geliştirme hizmetleri proje yatırımlarının yapılmış olması, çevresindeki araziler ile tarımsal bütünlük oluşturması, dava konusu parselin konumu itibarıyla; hem geçirgen bir zemin üzerinde bulunması, hem de drenaj ve sulama kanallarının bitişiğinde bulunması nedeniyle jeotermal sızılarının yüzey ve yeraltı sularına sızma ve bulaşması açısından çok hassas olması, yakın çevrede mevcut tesisler ile zaten kümülatif etki oluşturulmuş olması, sahanın koruma altındaki Saraköy büyük ova sınırları içerisinde kalması sebebiyle faaliyetin gerçekleştirilmesi 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu hem de 3573 sayılı Zeytincilik Yasası ile çatıştığı hususlarının belirtildiği,

Uyumsuzluk konusu projeye ilişkin "**Jeolojik ve Hidrojeolojik**" açıdan **değerlendirmelerde**, EFE-8 JES için hazırlanan ÇED Dosyasında söz konusu etkinlik jeolojik ve hidrojeolojik açıdan yeterli düzeyde tanıtılarak olası çevresel etkileri ve alınması gereken önlemler belirtilmiş olmasına karşın sahanın tarım alanı olması ve çok sayıda JES'in birbirine yakın konumda bulunması nedeniyle kümülatif etki oluşturabileceğinden ÇED olumlu kararının uygun olmadığı görüşüne varıldığı,

Davaya konu projeye yönelik hazırlanan nihai ÇED dosyasının genel yerbilimleri anlamında yeterli özenle hazırlanmadığı ve jeotermal aramalarda ve işletmelerde önemi yüksek olan jeofizik çalışmalarla ilişkili bilgiler bulundurmadağı, bu yönüyle jeofiziksel açıdan yetersiz olduğu belirtilen nihai ÇED dosyasına göre, çevresel etki değerlendirmesinin olumlu olarak verilmiş olmasının doğru bulunmadığı, böylesi bir santral kurulması aşamasında ÇED olumlu raporunun verilebilmesi için alanın ayrıntılı bir yerbilimsel incelemeden geçirildiğinin belirtilmesi gerektiği, özellikle jeofizik çalışmalar hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiş olması gerektiği, bu bilgilerin dışında alanda yapılması planlanan jeofizik çalışmaların nasıl yapılacağı, hangi yöntemlerin kullanılacağı, rezervuar ve jeolojik ortamların belirlenmesindeki etkisi ile re-enjeksiyon aşamasına kadar olan tüm jeofizik süreçler ayrıntılı olarak verilmesi gerektiği, bu hususları ihtiva etmeden verilmiş olan ÇED olumlu kararının yerinde olmadığına ve jeofizik anlamda sunulan nihai ÇED raporundan çevresel etki değerlendirilmesinin sağlıklı biçimde yapılamayacağına ve sunulan raporun jeofizik açısından yetersiz olduğu görüşüne varıldığının belirtildiği,

"Enerji Üretimi (Makine Mühendisliği)" açısından **değerlendirmelerde**: EFE-8 için hazırlanan nihai ÇED Dosyasında enerji üretimi ve çevreye etkileri açısından bir takım bilgiler olmasına rağmen yeterli düzeyde bulunmadığı, özellikle atmosfere atılan zararlı gazların ve çevrimde kullanılacak akışkanın çevreye etkileri ve nasıl bertaraf edileceği ÇED dosyasında ayrıntılı verilmesi gerektiği, bu nedenle enerji üretimi anlamında sunulan nihai ÇED raporunun yeterli olmadığı görüşünde bulunulduğu,

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

"Enerji Üretimi (Elektrik Mühendisliği)" açısından değerlendirmelerde: Efe-8 Jeotermal Enerji Santrali kapsamında üretilen elektrik enerjisinin mevcut tesislere ait şalt sahasına aktarımının nasıl (havai hat, yer altı kablosu) yapılacağını belirtmediği, bu yönü ile ÇED raporunun yeterli olmadığı görüşünde bulunulduğu,

Davaya konu projeye ilişkin **"Çevresel Etkiler"** açısından değerlendirmelerde: Faaliyetten kaynaklanacak gaz emisyon hesaplamalarının dayandığı verilerin resmi ve kabul edilebilir bir kaynağının bulunmadığı, bu durumun emisyon miktarı ve bunun sahadaki yayılımı konusunda ÇED raporunda önemli bir eksiklik olarak belirlendiğinin belirtildiği,

Uyuşmazlık konusu alanda yapılan toprak **"Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi"**: hususunda analiz sonuçları incelendiğinde toprak örneğinin kuvvetli alkali reaksiyonda olmasına karşılık tuz içeriğinin sorunsuz düzeyde ve az kireçli olduğunun görüldüğü, toprakta mevcut alınabilir bitki besin elementler incelendiğinde, alınabilir sodyum içeriğinin çok yüksek olması kuvvetli alkali reaksiyonun bundan kaynaklandığının düşünüldüğü, diğer taraftan toprağın bor içeriğinin de bitkilerde toksik etki yapabilecek düzeyde yüksek olduğunun belirlendiği, incir yaprak örneğinin toplam besin elementi değerleri incelendiğinde ise sonuçların toprakla uyumlu olduğu bitkinin azot, potasyum ve mangan bakımından yetersiz beslendiği, sodyum ve bor içeriğinin ise toksik etki yapabilecek düzeyde yüksek olduğunun görüldüğü, nitekim yaprak örneklerinde de bor ve sodyum zararını işaret eden görsel belirtilere de rastlandığı, **jeotermal sınıra yakın yerden alındığı belirtilen örnekler dava konusu itibari ile değerlendirildiğinde;** jeotermal suyun karışması sonucu toprağın bor ve sodyum miktarının arttığı, buna bağlı olarak topraklarda bitki gelişimini engelleyen alkaliliğin ve bor toksisitesinin oluştuğunun düşünüldüğü, benzer durumlarda termal suların tarım toprağına ve sulama suyuna karışması veya uzun süreli bitki dokularına temas etmesi sonucu oluşan zararlar bilimsel olarak kanıtlanmış durumda olması ve termal suların yüksek miktarda erimiş element içermeleri nedeni ile bitkilerde özellikle sodyum bor zararına neden olduğu göz önüne alındığında; gönderilen toprak ve bitki örneklerinin analiz sonuçları dava konusu dikkate alınarak değerlendirildiğinde **incir ağaçlarında meydana geldiği iddia edilen zararın jeotermal suyun toprağına karışması nedeniyle oluştuğu kanaatine varıldığının belirtildiği** görülmektedir.

Sonuç olarak ise, taşınmaz üzerinde bir jeotermal enerji tesisinin kurulmasının yukarıda belirtilen hususlarda yerinde olmadığı, hem de telafi edilmesi mümkün olmayan çevresel etkilere neden olacağı için kamu yararına aykırı olabileceği, enerji üretim tesisinin parsel çevresindeki bitki örtüsüne, canlılara vereceği zararlar açısından çok riskli olduğu, bu nedenle dava konusu **"ÇED olumlu"** kararının uygun olmadığı görüşlerine yer verilmiştir.

Bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş olup, davalı idarenin ve müdahil tarafın itirazları yerinde görülmeyerek bilirkişi raporu karara esas alınabilecek yeterlilikte bulunmuştur.

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759

KARAR NO : 2018/886

Bu durumda; dosyadaki bilgi ve belgeler ile bilirkişi raporunda yer alan tespit ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, Aydın İli, Germencik İlçesi, Ömerbeyli Mahallesi, İzgar Mevkii, 115 ada, 5-6-7 parsel numaralı taşınmaz mevkiinde GÜRMAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. tarafından yapılması planlanan EFE-8 JEOTERMAL ENERJİ SANTRALİ'nin önemli çevresel etkilerinin olacağı, projenin uygulanacağı saha, coğrafya bir bütün olarak değerlendirildiğinde, gerek canlı ve bitki çeşitliliği ve gerekse de Aydın ilinin ve projenin uygulanacağı sahanın tarımsal potansiyeli ile projenin olası etkileri dikkate alındığında bilirkişi raporlarında da vurgulanmış risk ve etkiler sebebiyle dava konusu ÇED olumlu kararı işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 551,50-TL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı davalar için belirlenen 1.510,00-TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, müdahil şirket tarafından yapılan 147,00-TL yargılama giderinin müdahil taraf üzerinde bırakılmasına, posta ücretinden artan kısımların karar kesinleştikten sonra davacıya ve müdahil şirkete iadesine, **resmi olarak genel bütçeden karşılanan 6.500,00 TL keşif ve bilirkişi giderlerinin davalıdan tahsili için ilgili Vergi Dairesine müzekkere yazılmasına**, 2577 sayılı Yasanın 20/A maddesinin 2/g fıkrası uyarınca kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren **(15) gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu** açık olmak üzere 24/09/2018 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan
TUĞBA SÜRÜCÜ
101135
X

Üye
AYDAN YİĞİT
195254

Üye
ESRA SULA
192866

YARGILAMA GİDERLERİ :

Başvurma Harcı :	31,40 TL
Karar Harcı :	31,40 TL
Y.D. Harcı :	51,70 TL
Vekalet Harcı :	4,60 TL
Posta Gideri :	432,40 TL

TOPLAM : 551,50 TL

MÜDAHİL YARGILAMA GİDERLERİ :

Başvurma Harcı :	31,40 TL
Vekalet Harcı :	15,60 TL
Posta Gideri :	100,00 TL

TOPLAM : 147,00 TL

T.C.
AYDIN
2. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2017/759
KARAR NO : 2018/886

KARŞI OY:

Dava konusu ÇED Olumlu Kararı'nın mevzuata uygun olarak tesis edilip edilmediği hususunun çözümü amacıyla mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmış olup, yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen 12.04.2018 havale tarihli bilirkişi raporunda eksiklikler bulunduğu, ek bilirkişi raporu alınması gerektiği kanaatiyle işlemin iptali yönünde verilen çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan
TUĞBA SÜRÜCÜ
101135

